

Obeti za prihodnost

Žal lahko ljubitelji narave in naravovarstveno ozaveščeni ljudje na tak način povsem nenamerno ogrozijo obstoj te redke in ogrožene vrste na Ljubljanskem barju kot tudi druge. Zaradi izsuševanja, sekanja gozdov in intenzivnega poljedelstva vrsta na Barju namreč ni daleč od izumrtja. Populacija plavčkov so se tu ohranile le še na majhnih območjih, kjer se še lahko uspešno razmnožujejo, zato v tem obdobju spoštujemo njihovo zakonsko določeno pravico do zasebnosti.

Plavčki so še posebej plašna vrsta rjavih žab in že ob najmanjši motnji, kot ob prisotnosti nekega fotografa ali drugega radovedneža blizu mestišča, razmnoževanje prekinejo.

Zaradi vsega naštetega vas pozivamo, da preden zagrabite fotoaparati in se zapodite za posnetki plavčkov, razmislite o dolgoročnih posledicah, ki jih ima vaše ravnanje na stanje te zanimive in ogrožene vrste pri nas.

Založili: *Societas herpetologica slovenica*,
Večna pot 111, 1000 Ljubljana
<http://www.herpetolosko-društvo.si/>
info@herpetolosko-drustvo.si

Besedilo: David Stankovič, Damjan Vinko
Uredila: Damjan Vinko, Daniela Vlačič
Oblikovala: Iris Petrovič
Strokovno pregledala: Katja Pobjoljšaj
Lektorirala: Urška Honzak, STIKS
Fotografije: Maja Cipot, Tomi Trilar, Davorin Tome

Naklada: 1000
Tisk: Trajanus

Zloženka je izdelana v okviru projekta »Pozor! Plavček na mrestišču«, ki ga izvajata *Societas herpetologica slovenica* in Javni zavod Krajinski park Ljubljansko barje. Projekt je denarno podprla Mestna občina Ljubljana in Društveno stičišče STIKS.

**POZOR, NE MOTI!!
Plavčki se razmnožujejo!**

Ljubljansko
barje
PARK

stiks
društveno stičišče šol v Ljubljani

Ljubljana

Plavček

Plavček (*Rana arvalis*) je ena od 20 v Sloveniji živečih dvoživk. Uvrščamo jo med brezrepe dvoživke, v rod rjavih žab. Je redka in ogrožena vrsta, ki naseljuje nekatere nižine v severovzhodni in jugovzhodni Sloveniji, medtem ko izolirana in zelo ogrožena populacija živi tudi na Ljubljanskem barju. Plavčki so svoje slovensko ime dobili po samcih, ki se v času razmnoževanja za kratek čas obarvajo modro. Žal pa te modre žabe poleg žabjih samic privlačijo tudi radovedneže in fotografe, ki s svojo sicer dobronamerno prisotnostjo pogosto ogrožajo uspešno razmnoževanje teh plašnih dvoživk.

Razmnoževanje plavčkov

Dvoživke spomladanske utrujenosti ne poznajo, pomlad je zanje najaktivnejše obdobje v letu. Čim se spomladi ozrače nekoliko segreje, prvi dež iz zimskega mirovanja privabi na dan rjave žabe in navadne krastače, ki se množično napotijo proti mrestiščem (mlake in druga vodna bivališča). To velja tudi za plavčke, ki imajo še eno posebnost. Samci na mrestiščih samic ne privabljaljo zgolj z oglašanjem, ampak tudi z razkazovanjem modre obarvanosti. Ko samec privabi samico, jo stisne v paritveni objem. Samica nato začne odlagati jajca v obliki mresta, ki ga

samec sproti zunanje oplodi. Že trenutek za tem, ko samica mrest odloži v vodo, ta nabrekne in oploditev ni več možna. Neoplojen mrest poznamo po manjši velikosti in beli namesto črni obarvanosti celic v posameznih jajcih. Samica mrest odlaga le enkrat v sezoni, saj njegova tvorba terja ogromno energije. Na mrestiščih se hrati zbere tudi po več sto osebkov, ki so aktivni noč in dan. Mreste odlaga več samic hkrati na istem mestu, zato jih podobno kot pri sorodni rjavi žabi sekulji (*Rana temporaria*) najdemo strnjene v večje blazine, kjer posameznih mrestov skoraj ne moremo ločiti.

Pozor! Potrebujem mir, da se lahko razmnožujem.

Dvoživke so najbolj ranljive ravno v času parjenja, ko jih kratek čas lahko tudi množično srečujemo na mrestiščih. Izven razmnoževalnega obdobja pa so veliko bolj skrite, saj se posamič zadržujejo v kopenskih bivališčih. Za plavčke velja, da so v tem obdobju zaradi izrazite modre obarvanosti samčkov zelo opazni in zato še toliko bolj izpostavljeni ter ranljivi. So še posebej plašna vrsta in ob najmanjši motnji, kot je že sama prisotnost fotografa ali drugega radovedneža blizu mrestišča, razmnoževanje prekinemo. Pri tem samci lahko izpustijo samice iz paritvenih objemov, posledice pa so lahko ob pogostih motnjah

za populacijo pogubne. Samice odložijo neoplojen mrest, pri živalih pa lahko pride tudi do hormonskih motenj, kar vodi v povečano smrtnost ali neuspešno razmnoževanje.

Varstveni status plavčka

Ker je plavček ogrožen, je kot ranljiva vrsta uvrščen na Rdeči seznam dvoživk Slovenije, medtem ko so njegove populacije in habitati zavarovani z Uredbo o zavarovanih in prostoživečih živalskih vrstah. Na evropskem in mednarodnem nivoju to žabo varujeta Priloga II Konvencije o ohranjanju evropskih prostoživečih rastlinskih in živalskih vrst ter njihovih habitatov (t. i.

Bernska konvencija) in Priloga IV Direktive o habitatih. Na Ljubljanskem barju ga dodatno varuje še Uredba o Krajinskem parku Ljubljansko barje. Tako je ogroženost te dvoživke uradno prepoznana tako na nacionalnem kot na mednarodnem nivoju. Zato so tako populacije kot tudi posamezni osebki in njihova vodna ter kopenska bivališča zakonsko in pravno zaščiteni. Iz vsega tega sledi, da ni prepovedano le neposredno ubijanje osebkov in uničevanje vseh njihovih bivališč, ampak tudi vsaka aktivnost, ki onemogoča kratkoročno ali dolgoročno preživetje vrste. Zaradi slednjega so prepovedane tudi vsakršne motnje razmnoževanja te in vseh drugih vrst dvoživk.